

N:o 59.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1908, kl. 2 e. m.

*Memorial angående uppsättande af statyer å de fyra pelarne i
barriären framför riksdagshuset.*

(R. A.)

På hemställan af statsutskottet uppdrog Riksdagen år 1906 åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för begränsning af platsen framför riksdagshuset låta mot Norrbro uppföra en barriär af sten med erforderliga öppningar för trafiken, och erhöilo fullmäktige bemyndigande att af förslagsanslaget till riksdagskostnader i mån af behof för nämnda ändamål använda ett belopp af 26,000 kronor. Detta belopp motsvarade ungefärligen den kostnad, som beräknats för uppförande å nämnda plats af en stenbarriär i enlighet med det förslag, som af fullmäktige under nämnda riksdag öfverlämnats till statsutskottet.

I en till utskottet den 30 sistlidne januari aflåten skrifvelse hafva fullmäktige nu meddelat att ifrågavarande barriär blifvit under den sistförflutna sommaren uppförd i hufvudsaklig öfverensstämmelse med omförmälda förslag samt att kostnaden härför uppgått till 24,022 kronor 50 öre.

Den sålunda uppförda barriären kunde emellertid — yttra fullmäktige vidare — icke anses vara fullständigt afslutad i sitt nuvarande skick. För att barriären skulle kunna göra sig fullt gällande och verka estetiskt tilltalande, torde nämligen oundgängligen fordras att lämpliga prydnader uppsättas å de i densamma ingående fyra stenpelarne eller piedestalerna. För att erhålla förslag till sådana prydnader hade fullmäktige vändt sig till riksdagshusets arkitekt herr Aron Johans-

son, hvilken i enlighet med fullmäktiges uppdrag från olika konstnärer anskaffat alternativa förslag till nämnda pelares dekorerings antingen med urnor eller med statyer. Med öfverlämnande till fullmäktige af de sålunda uppgjorda förslagen — bestående af i lera modellerade skisser till en urna och en staty äfvensom en fotografi af samtliga de för pelarna afsedda fyra statyerna — hade arkitekten Johansson tillika afgifvit ett skriftligt yttrande af följande innehåll.

»Hvad nu först beträffar urnedekorationen, så visar ju den inlämnade skissen, att detta motiv är acceptabelt under förutsättning, att önskvärd variation i detaljeringen gifves åt de 4 i hufvudkonturen öfverensstämmande urnorna. Denna omväxling vore tänkt att åstadkommas genom valet af skilda motiv ur växtvärlden i olika ställningar å de guirlandbärande putti. På så sätt skulle man ju kunna få fram vår, sommar, höst och vinter. Man torde dock på förhand kunna antaga att resultatet blir enformigt och relativt intresselöst.

Andra alternativet, statyer, synes mig vara det mest eftersträfvansvärda. Redan den inlämnade skissen och de densamma åtföljande fotografierna torde visa, att man genom en statyär dekoration samtidigt med den erforderliga arkitektoniska uniformiteten skulle få en omväxling och ett värde i innehåll, som fångade den passerandes uppmärksamhet och väckte hans intresse och eftertanke.

Min åsikt är således, att statyer, och dessa, hvad beträffar storleken, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den inlämnade skissen, böra framför urnor föredragas vid pryndandet af de ifrågavarande piedestalerna. Konstnären-skulptören har för statyerna tänkt sig allegoriska figurer framställande vetenskap, konst (och litteratur), handel och sjöfart samt industri och jordbruk. Men är ju ämnesvalet fritt.

Hvad beträffar kostnaden för modellering och gjutning i brons af dessa 4 statyer belöper sig denna till 9 å 10 tusen kronor per staty. Någon minskning i kostnaden torde dock icke vara omöjlig att ernå.

Kostnaden för framställningen af bronsurnorna kan jag icke exakt uppgifva. Den blir dock mindre, måhända $\frac{2}{3}$ intill $\frac{3}{4}$ af sistnämnda kostnad. — Välja herrar fullmäktige detta motiv för pryndandet af barriären, bör för ernåendet af bästa resultat en första klassens konstnär (måhända flera) på det konstnärligt dekorativa området (en Christian Ericson eller hans jämgode) erhålla uppdraget med modelleringen. Jag har därför ej ansett mig böra ange lägre kostnadssumma än den ofvannämnda för modellering och gjutning af 4 stycken urnor.»

Efter att hafva meddelat detta arkitekten Johanssons yttrande hafva fullmäktige i ofvannämnda skrifvelse såsom sin mening uttalat, att de i likhet med arkitekten Johansson ansåge statyer äga ett afgjort företräde framför urnor såsom prydnader å ifrågavarande stenspelare. Fullmäktige trodde att genom uppsättande å dessa pelare af vackra statyer i brons barriärens utseende skulle i hög grad vinna, och på samma gång skulle enligt fullmäktiges åsikt denna anordning verksamt bidraga till förskönande af platsen framför riksdagshuset. I betraktande af de fördelar, som sålunda skulle vinnas, ansåge fullmäktige att de visserligen ej obetydliga kostnaderna för statyernas anskaffande icke borde utgöra hinder för genomförande af berörda förslag. Fullmäktige hafva därför funnit sig hafva skäl hemställa, att statsutskottet ville föreslå Riksdagen att till anskaffande af konstnärligt utförda statyer i brons att uppsättas å de fyra stenspelarne i barriären framför riksdagshuset anvisa ett belopp af högst 40,000 kronor att utgå af förslagsanslaget till riksdagskostnader.

En af fullmäktige har i detta ärende varit skiljaktig och i afgifven reservation uttalat den mening, att frågan om stenspelarnes dekorerung borde afgöras i sammanhang med frågan om prydnandet af platsen framför riksdagshuset. Om man nämligen nu fattade beslut om uppsättande på pelarne af allegoriska bronsfigurer och fråga framdeles uppstode att pryda nämnda plats med något monumentalt konstverk, såsom en fontän eller en staty, kunde det enligt reservantens mening inträffa, att man blefve ställd inför valet att antingen uppoffra krafven på konstnärlig helhetsverkan eller ock borttaga pelarnes bronsfigurer, hvarigenom sålunda de på dem nedlagda kostnaderna vore tillspillogifna. Då det enligt reservantens åsikt icke brådskade med dekorerungen af stenspelarne, har han ansett att framställning om anslag för detta ändamål icke nu skulle göras.

Utskottet har funnit skäl ansluta sig till den mening, som uttalats af fullmäktiges flertal. Det ofullbordade skick, hvari barriären befinner sig så länge prydnader saknas å de fyra i densamma ingående piedestalerna, faller genast i ögonen, och det synes utskottet knappast låta försvara sig, att detta tillstånd får under en längre tid fortfara. Förslaget att å pelarne uppsätta bronsstatyer synes utskottet vara det utan fråga mest tilltalande och lämpliga, och enligt utskottets uppfattning torde en dekorerung af denna art väl låta förena sig med de planer, som kunna tänkas komma i fråga beträffande ordnandet af

riksdagshusplatsen och dess prydnade vare sig med en fontän eller med något annat monumentalt konstverk.

Såsom af fullmäktiges skrifvelse inhämtas, har den konstnär, som utfört skisser till de för stenpelarne afsedda statyerna, tänkt sig dem såsom allegoriska figurer, framställande en vetenskapen, en konsten (och litteraturen), en handeln och sjöfarten samt en industrien och jordbruket. Utan att närmare inlåta sig på valet af sinnebilder, hvilket jämte befattningen med anskaffandet af statyerna och bedömandet af förslag till desamma lämpligen torde böra öfverlämnas åt fullmäktige i riksgäldskontoret, har utskottet emellertid velat framhålla önskvärdheten af att såväl jordbruket som industrien, såsom varande de viktigaste näringarna i vårt land, måtte få hvar sin representant bland ifrågasvarande allegoriska bilder. Under uttalande häraf får utskottet, med stöd af hvad ofvan blifvit anfördt, hemställa,

att Riksdagen må *dels* uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att anskaffa konstnärligt utförda statyer i brons att uppsättas å de fyra stenpelarne i barriären framför riksdagshuset, *dels ock* bemyndiga fullmäktige att af förslagsanslaget till riksdagskostnader för nämnda ändamål använda ett belopp af högst 40,000 kronor.

Stockholm den 27 mars 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservation:

af herr *D. Persson*.